برداشت صاحب وسائل از روایت بطن نخله

ایشان فرمودند وقتی مغیریه میگفتند «ان هذا الیوم للیلة المستقبلة»، اگر امروز روز اول رجب باشد، شب اول بعد از روز است. حرف آنها این بود. امام علیه‌السلام هم فرمودند «کذبوا». هذا الیوم که روز اول رجب است، للیلة المامضیة. یعنی دیشب شب اول بوده و امروز روز اول است. استدلال فرموده‌اند: «ان اهل بطن نخلة». عرض کردم بطن نخله که بین طائف و مکه است، یک عسکر السلام بود که اهل آن جا نبودند. به آن جا رفته بودند. یکی هم اهل بطن نخله بود. ظاهر حدیث این است که حضرت به حرفی که اهل بطن نخله گفتند. لذا آنها آمدند و اعتراض کردند. و لذا بعد از

سؤال و اعتراض آنها آیه شریفه نازل شد: «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ»[1]. حضرت فرمودند «إنّ أهل بطن نخلة حيث رأوا الهلال قالوا: قد دخل الشهر الحرام»؛ وقتی هلال را دیدند ماه شروع شد. اگر ماه شروع شده دیگر نمی‌توانند بگویند امشب ماه جمادی الثانی است؛ صبر کنید وقتی فردا طلوع فجر شد، بگویید اول رجب است. بلکه الآن شهر حرام شروع شده است. این استشهاد امام چه بود؟

مرحوم صاحب وسائل در این تعلیقه فرموده‌اند: «وجه الدلالة أنّه يفهم منه أنّ الهلال إذا رئي فاليوم المستقبل و الليلة المستقبلة أوّل الشهر»؛ چه وقتی هلال را میدیدند؟ در وقت غروب. «دخل الشهر الحرام» یعنی چه؟ یعنی اللیلة المستقبلة بعد رویته.

شاگرد: یعنی همین شب.

استاد: بله، «یوم المستقبل» هم یعنی فردا. پس اگر امروز ببینیم، چون طبق روایت، اهل بطن نخله امروز را نگفتند، اگر امروز بود که دیشب گذشته بود، لذا امروز اول ماه میشد و این برعکس مراد حضرت میشد. یعنی تا دیدند میگفتند امشب آتی اول شهر است. پس اگر قبل از زوال دیدی فایده‌ای ندارد. «هذه اللیلة المستقبلة» اول شهر است.

شاگرد: چطور از روایت استفاده میشود؟

استاد: «اذا راوا الهلال قالوا قد دخل الشهر الحرام»، حضرت برای چه این را فرمودند؟ برای اینکه بگوید وقتی هلال را دیدند، لیلی که عقیب رؤیت میآید، لیل شهر است. لیلی که عقیب رؤیت میآید، لیلة مستقبلة است یا لیلة ماضیة؟ لیلة مستقبلة است. در رؤیت قبل از زوال اگر بخواهید بگویید شب اول ماه چه زمانی است، باید بگویید «لیلة ماضیة» است. لذا خود روایتی که صاحب ذخیره آن را احیاء کردند، حضرت چه فرمودند؟ روایت حماد بود، نه روایت عبید. در روایت حماد حضرت فرمودند «اذا رئی قبل الزوال فهو لليلة الماضية». لذا صاحب وسائل اینجا گفتند این حدیث میگوید «اذا راوا قالوا قد دخل الشهر الحرام»، این برای تکذیب حرف مغیریه بود. یعنی امام فرمودند «دخل الشهر الحرام» یعنی «هذه اللیلة من الشهر الحرام». این استدلال صاحب وسائل است.

البقره ۲۱۷ [1]

بازبینی #3
ایجاد شده 30 دسامبر 2025 14:55:49 توسط ... .
به روزرسانی شده 28 فوریه 2026 08:36:07 توسط ... .